

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет ветеринарної медицини
Кафедра акушерства і хірургії

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

Ярош Іванна Олександрівна

УДК 619 : 618 : 636.2

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Затримання посліду у корів: лікування та профілактика

211 «Ветеринарна медицина»

Подається на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Ярош І. О.

Керівник роботи
Захарін В'ячеслав Васильович
к. вет. н., доцент

Житомир – 2020

Висновок кафедри *(на якій виконувалась кваліфікаційна робота)*

за результатами попереднього захисту: вказується рішення можливості допущення до захисту та відповідність до вимог написання кваліфікаційної роботи _____

Протокол засідання кафедри

№ _____ від «____» _____ 2020р.

Завідувач кафедри

(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

(прізвище ,ім'я, по батькові)

«____» _____ 2020р.

Abstract

Yarosh I. O. Detention of manure in cows: treatment and prevention. – Qualification work on the rights of the manuscript.

Qualifying work for a master's degree in specialty 211 – veterinary medicine – Polissya National University, Zhytomyr, 2020.

In the conditions of the experimental farm of DPDG "Nova Peremoha" of Lyubar district of Zhytomyr region the pathology of the third stage of childbirth was studied – manure retention in cows of Ukrainian dairy black-spotted breed aged from 2 to 8 years. A total of 367 cows and heifers were examined after calving. We found that manure retention is a common postpartum pathology, registered from 10,52 to 35,71 % of cases during the year, but more often in the autumn-winter-spring period of the year. Among the total number of patients with retention of manure, cows with repeated retention prevailed. Most often, the pathology was manifested in cows aged 2 to 6 years with the maximum number of manifestations in the 4-5th year of life. In a comparative evaluation of the effectiveness of treatment, the best results were obtained with the use of parasacral blockade of the nerves of the pelvic plexus with subsequent administration after blockade in 2-3 h iv 200 ml of 0,5 % solution of novocaine made in saline and 40-50 IU of oxytocin in combination with 40 % glucose solution and 5 % ascorbic acid solution. Endometritis as a complication was diagnosed in one (20 %) of the five experimental cows in the first and second groups, and in the third in two (40 %). In order to prevent the retention of manure in cows, diets should be reasonable and balanced in terms of nutrients. Obstetric examination of cows, aimed at preventing pathology of pregnancy, childbirth and postpartum complications, is mandatory.

Keywords: cows, manure retention, endometritis, treatment, prevention.

Анотація

Ярош І. О. Затримання посліду у корів: лікування та профілактика. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 211 – ветеринарна медицина. – Поліський національний університет, Житомир, 2020.

В умовах дослідного господарства ДПДГ «Нова Перемога» Любарського району Житомирської області вивчали патологію третьої стадії родів – затримання посліду у корів української молочної чорно-рябої породи віком від 2 до 8 років. Всього було обстежено 367 корів і телиць після отелення. Нами було встановлено, що затримання посліду – поширена післяродова патологія, що реєструється від 10,52 до 35,71 % випадків упродовж року, проте частіше у осінньо-зимово-весняний період року. Серед загальної кількості хворих на затримання посліду, переважали корови з повторним його затриманням. Найчастіше всього патологія проявлялася у корів у віці від 2-х до 6-ти років з максимальною кількістю проявів на 4-5-му році життя. При порівняльній оцінці ефективності лікування кращі результати отримали за застосування парасакральної блокади нервів тазового сплетіння з подальшим введенням після блокади через 2–3 год в/в 200 мл 0,5 % розчину новокаїну, виготовленого на фізрозчині і 40–50 ОД окситоцину у поєднанні з 40 % розчином глюкози і 5 % розчином аскорбінової кислоти. Ендометрит, як ускладнення, діагностували в однієї (20 %) з п'яти дослідних корів у першій та другій групах, а у третій – у двох (40 %). З метою профілактики затримання посліду у корів раціони повинні бути обґрунтованим і збалансованим за елементами живлення. Обов'язковим є проведення акушерської диспансеризації корів, спрямованої на попередження патології вагітності, родів та післяродових ускладнень.

Ключові слова: корови, затримання посліду, ендометрит, лікування, профілактика.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ	8
1.1. Поширення затримання посліду	8
1.2. Діагностика затримання посліду у корів	9
1.3. Висновок з огляду літератури	12
2. ВЛАСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ	14
2.1. Матеріали і методи досліджень	14
2.2. Характеристика господарства	17
2.2.1. Аналіз годівлі й утримання корів	18
2.3. Результати власних досліджень	21
2.3.1. Поширення затримання посліду серед корів ДПДГ «Нова Перемога»	21
2.3.2. Біохімічні показники крові корів із затримання посліду	24
2.3.3. Порівняльна характеристика лікування затримання посліду у корів	26
2.4. Аналіз і узагальнення результатів власних досліджень	29
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	33
СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ	34
ДОДАТКИ	38

ВСТУП

Підвищення економічної ефективності молочного скотарства є однією з головних проблем сільського господарства, що може бути вирішена, в першу чергу, за рахунок підвищення продуктивності корів.

Серед причин, що стримують зростання чисельності поголів'я і продуктивності великої рогатої худоби, важливе значення відіграє неплідність корів, що часто виникає через захворювання матки [1], де затримання посліду займає одне з провідних місць, приносить господарствам і тваринницьким комплексам величезних збитків [2 – 5].

Нормальний перебіг родів у корів закінчується вигнанням плодових оболонок з матки через 6-8 годин після отелення. Якщо по закінченню цього часу послід не відокремився, то він вважається таким, що затримався [6 – 11].

Завдяки науці і практиці є досягнення та успіхи в лікуванні і профілактиці затримання посліду у корів [10 – 15], вивчено багато аспектів етіології та патогенезу даної патології [2, 10], розроблені і впроваджуються у виробництво нові методи і засоби її лікування та ранньої профілактики. Проте, незважаючи на наявні досягнення, вона залишається актуальною.

Мета і завдання дослідження. За мету роботи обрали вивчення поширення і етіології затримання посліду у корів, ефективності лікування і профілактики даного захворювання. Для виконання мети визначили наступні **завдання:**

- вивчити поширення та етіологію затримання посліду у корів;
- провести порівняльну оцінку ефективності застосованих методів лікування за затримання посліду;
- з'ясувати способи профілактики патології третьої стадії родів.

Предмет дослідження – обґрунтування лікування і профілактики затримання посліду у корів; **об'єкт дослідження** – корови української молочної чорно-рябої породи віком від 2 до 8 років.

Методи дослідження – клінічні – дослідження фізіологічного стану корів; акушерські – відтворювальної здатності; біохімічні – крові і статистичні – аналіз отриманих числових показників.

Публікації: Ярош І. О., Захарін В. В. Поширення затримання посліду серед корів ДПДГ «Нова Перемога». *Наукові читання 2020*. «Сучасні підходи забезпечення здоров'я тварин та якості кормів і харчових продуктів»: матеріали шостої науково-практичної конференції, листопад-січень 2019 – 2020 рр. Житомир, 2020. С. 111 – 113.

Ярош І. О. Біохімічні показники крові корів із затриманням посліду «Наукові здобутки студентської молоді у ветеринарії»: матеріали XXI-ї наук.-практ. конф. магістрів та бакалаврів. Житомир, 2020, № 1. С. 51 – 53.

Ярош І. О. Рівень кальцію і фосфору у крові корів із затриманням посліду. Виробництво і споживання органічного молока – запорука здоров'я людей. «Наукові здобутки студентської молоді у ветеринарії» : мат. XXI-ї наук.-практ. конф. магістрів та бакалаврів. Житомир, 2020, № 1. С. 53 – 55.

Практичне значення отриманих результатів: під час виконання кваліфікаційної роботи з'ясували, що найчастіше затримання посліду проявляється в корів у віці від 2-х до 6-ти років з максимальною кількістю проявів на 4-5-у році життя та апробували схеми лікування, серед яких ефективнішою була парасакральна блокада нервів тазового сплетіння з подальшим введенням після блокади через 2–3 год внутрішньовенно 200 мл 0,5 % розчину новокаїну, виготовленого на фізрозчині і 40–50 ОД окситоцину у поєднанні з 40 % розчином глюкози і 5 % розчином аскорбінової кислоти.

Структура та обсяг роботи: робота викладена на 37 сторінках комп'ютерного тексту і складається з вступу, огляду літератури, матеріалів і методів дослідження, власних досліджень, обговорення результатів, висновків і пропозицій виробництву та переліку використаних літературних джерел, що містить 54 найменування. Текст ілюстрований 3 таблицями та 2 рисунками.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

1. Серед корів ДПДГ «Нова Перемога» Любарського району Житомирської області, що розтелилися, найбільша кількість випадків затримання посліду припадає на осінньо-зимово-весняний період року – період стійлового утримання, що співпадає із часом масових отелень.

2. Затримання посліду – поширена післяродова патологія, що реєструється від 10,52 % до 35,71 % випадків упродовж року.

3. Серед загальної кількості хворих на затримання посліду, переважали корови з повторним його затриманням. Найчастіше всього дана патологія проявлялася у корів у віці від 2-х до 6-ти років з максимальною кількістю проявів на 4-5-му році життя.

3. При порівняльній оцінці ефективності кращі результати отримали за застосування парасакральної блокади нервів тазового сплетіння з подальшим введенням після блокади через 2–3 год внутрішньовенно 200 мл 0,5 % розчину новокаїну, виготовленого на фізрозчині і 40–50 ОД окситоцину у поєднанні з 40 % розчином глюкози і 5 % розчином аскорбінової кислоти.

4. Ендометрит, як ускладнення, діагностували в однієї (20 %) з п'яти дослідних корів у першій та другій групах, а у третій – у двох (40 %).

5. В основу профілактики акушерсько-гінекологічних захворювань покладено своєчасне та систематичне проведення акушерської диспансеризації корів, спрямованої на попередження патології вагітності, родів та післяродових ускладнень.

6. Для профілактики затримання посліду у корів необхідно під час тільності, особливо в сухостійний період, забезпечити їх доброякісними кормами. Раціон повинен бути обґрунтованим і збалансованим за поживними речовинами, мікро- і макроелементами та вітамінами.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеев А. П. Сравнительная эффективность различных способов отделения задержания последа у коров: дис. ... канд. вет. наук : 16.00.07 / Саратов, 2003. 136 с.
2. Беляев В. А., Сафоновская Е. В., Летов И. И. Лечебно-профилактическая эффективность экстраселена при патологиях послеродового периода у коров. *Зоотехния*. 2010. № 10. С. 26.
3. Ельчанинов В. В., Белоножкин В. П., Насибов Ш. Н. // Вопросы размножения крупного рогатого скота. Проблемы физиологии и патологии репродуктивной функции коров : учеб. пособие. Быково, 1997. Ч.1. С. 185.
4. Зянчковский И. Ф. Задержание последа и послеродовые заболевания у коров : учеб. пособие. Москва : Колос, 1964. 384 с
5. Маддисон В. Задержание последа – предложений много, загадка остается. *Молочное и мясное скотоводство*. 2004. № 1. С. 13–15.
6. Валюшкин К. Д. Акушерство, гинекология и биотехника размножения животных : учебник. 2-е изд., перераб. и доп. Минск : Ураджай, 2001. 869 с.
7. Arthur s Veterinary Reproduction and Obstetrics. Eighth Edition / Edited David E. Noakes, Timothy J. Parkinson, Gary C. W. // W. B. Saunders Comp. Ltd. England. 2001 (Reprinted 2007). 868 p. (P. 408–415).
8. Калиновський Г. М. Материнська плацента і затримання посліду у корів. Житомир, 1999. 67 с.
9. Мадисон В. В. Проблема задержания последа у коров в молочном скотоводстве. *Животноводство и ветеринария: Достижения сельскохозяйственной науки и практики*. Москва, 1984. С. 11–23.
10. Костишин Є. Є., Стефанік В. Ю., Кацараба О. А. Етіопатогенез і профілактика затримання посліду у корів. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*, Київ, 2009. № 136. С.161-165.

11. Полянцев Н. И. Ветеринарное акушерство и биотехника репродукции животных : учеб. пособие. Сер. «Ветеринария и животноводство». Ростов на Дону : Феникс, 2001. 480 с.
12. Титов А. В. Тарадайник Т. Е. Использование цимактина для успешных родов и профилактики задержания последа у коров и нетелей. *Ветеринария*. 2012. №3. С.17–18.
13. Сафонов В. А. Влияние препарата утеротоник на сократительную функцию матки и послеродовую инволюцию половых органов коров : дис. ... канд. вет. наук : 16.00.07 / Воронеж, 2000. 167 с.
14. Долженков Ю. А. Фармакопрофилактика задержания последа и послеродовых эндометритов у коров селеносодержащими препаратами : дис. ... канд. вет. наук. : 16.00.07 / Воронеж, 2010. 133 с.
15. Сидоркин В. А. Опыт и перспективы применения β -адреноблокатора утеротон в практике ветеринарной медицины России. *Ветеринария*. 2013. № 9. С. 50–53.
16. Veterinary Reproduction and Obstetrics. Ninth Edition / E. David Noakes, J. Timothy Parkinson, C.W. Gary // W.B. Saunders Elsevier. Ltd. England. 2009. 950 p. (P. 418–425).
17. Veterinary Reproduction & Obstetrics. Seventh Edition / Geoffrey H. Arthur, David E. Noakes, Harold Pearson, Timothy J. Parkinson. W.B. Saunders Company Ltd. 1996. P. 291–299.
18. Fitko R. Niektóre problemy stresu w chowie zwierzat. *Nowosci Wet.* 1987. № 2.
19. Bearden H Joe, Fuquay John W. Applied Animal Reproduction. 3rd ed. 1992. P. 113–114.
20. McDonald L. E., Mc Nutt S.H. Retained placenta—experimental production and precaution. *Vet. Res.* 1954. 15, 22.
21. Панков Б. Г., Комарова В. Е. Неоперативное отделение задержавшегося последа у коров. *Диагностика терапия и профилактика*

акушерско-гинекологической патологии у животных : Межвуз. сб. науч. тр. : Моск. госуд. акад. вет. мед. и биотех. К. И. Скрябина, 1994. С. 14–16.

22. Попова Е. В., Нежданов А. Г. Эффективность консервативных методов терапии коров при задержании последа. *Науч. основы профилактики и болезней органов размножения животных : Тез. докл. Всерос. науч. и учеб–метод. конф. по акушерству, гинекологии и биотехнике размножения животных, 25–27 окт. 1994. Воронеж, 1994. С. 122–123.*

23. Авдеев В. С. Распространение и причины гестозов беременных коров. *Мат. координированого совещания. Воронеж. 1995. С. 21–24.*

24. Харута Г., Ордин Ю., Ивасенко Б. Патогенез затримання посліду, субінволюції, ендометриту у корів та їх профілактика. *Ветеринарна медицина України. 1997. № 10. С. 20–21.*

25. Вячевский С. С. Распространенность задержания последа плодных оболочек коров частного сектора и эффективность их лечения. *Вісник Полтав. держ. аграр. акад. 2002. № 2–3. С. 85.*

26. Методичні рекомендації з профілактики неплідності шляхом фармакотерапії перебігу родів і післяродового періоду / В. Й. Любецький, М. М. Михайлюк, Ю. В. Жук, О. А. Вальчук, О. В. Сібілева, С. С. Деркач. К. : ТОВ “Анва-прінт”, 2010. 30 с.

27. Терешенко А. С. Профилактика и лечение акушерско-гинекологических заболеваний коров : 2-е изд. Минск : Ураджай, 1990. 216 с.

28. Kucharski J., Zdunczyk S.: Obserwacje nad wystkowaniem zaburzec okresu poporodowego u krow mlecznych. *Zesz. Nauk. ART. Olsztyn, Weterynaria. 1984. 15. 149–154.*

29. Laven R. A. The treatment of retained placenta. *Cattle Practice. 1995. 3(3).*

30. Калиновский Г. Н. Непосредственные причины возникновения родов и задержания последа у коров. *Науч. основы профилактики и терапии болезней органов размножения животных : Тез. докл. Всерос. науч. и учеб.-*

метод. конф. по акушерству, гинекологии и биотехнике размножения животных, 25–27 окт. 1994 г., г. Воронеж : Воронеж, 1994. С. 70–71.

31. Зверева Г. В., Хомин С. П., Тырановец В. И., Андросюк М. Г. и др. Эндометриты и воспроизводительная функция у коров при промышленном производстве молока. “Науч. основы профилактики и лечения патологии воспроизвод. функции с.-х. животных” : докл. Всесоюзн. науч. конф.: Воронеж, 1988. С. 30.

32. ADrillich M., Reicherl U., Mahlsledt M., Heuwieser W. Metaphylactic systemic antibiotic treatment of cows with retained placenta : monograph. Achievements and Prospects of Ruminants Medicine. Pulawy. 2005. 315–319.

33. Методика акушерской и гинекологической диспансеризации коров и телок / Зверева Г. В., Хомин С. П., Олескив В. Н. [и др.]. Львов : Львовский зооветеринарный институт, 1989. 39 с.

34. Диспансеризація великої рогатої худоби / Левченко В. І., Судаков Н. А., Харута Г. Г. та ін. Київ : Ветінформ, 1997. 60 с.

35. Рекомендації з профілактики неплідності худоби / Зверева Г.В., Яблонський В. А., Косенко М. В. та ін. Київ : Наук. світ, 2001. 18 с.

36. Внутренние незаразные болезни сельскохозяйственных животных / Анохин Б. М. и др. Москва : Агропромиздат, 1991. 575 с.

37. Практикум по внутренним незаразным болезням животных / Данилевский В. М., Кондрахин И. П., Коробов А. В. и др. Москва : Колос, 1992. 71 с.

38. Хімічний склад і поживність кормів Тернопільщини / М. М. Карпусь, С.І. Карпович, А. В. Малієнко, М. В. Никитюк та ін. Методичні рекомендації. Тернопіль, 1987. 159 с.

39. Норми і раціони повноцінної годівлі високопродуктивної великої рогатої худоби: довідник-посібник / Богданов Г. О. та ін. НААН України, Ін-т тваринництва. Київ : Аграрна наука, 2012. 294 с.

40. Теорія і практика нормованої годівлі великої рогатої худоби: монографія / Богданов Г. О. та ін. М-во аграр. політики і продовольства

України, НААН України, Ін-т тваринництва, Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України, Харк. держ. зоовет. акад. Житомир : Рута, 2012. 860 с.

41. Повозніков М. Г. Обґрунтування системи нормованої годівлі молодняка великої рогатої худоби м'ясних порід : автореф. дис. д-ра с.-г. наук / Нац. аграр. ун-т. Київ, 2007. 40 с.

42. Теорія і практика нормованої годівлі великої рогатої худоби / Монографія. Богданов Г. О. та ін. Житомир : Рута, 2012. 860 с.

43. Цвігун А. Т., Зубуць М. В., Ібатулін І. І. Норми і раціони годівлі молодняка великої рогатої худоби м'ясних порід та типів. Москва, 2006. 154 с.

44. Повозніков Г. О. Богданов В. П. Лукаш С. М. Блюсюк В. М. Кандиба В. Г. Кураш; ред. : А. Т. Цвігун; УААН. Поділ. держ. аграр.- техн. акад. Кам'янець-Подільський : Абетка, 2001. 45 с.

45. Мейер Д. Ветеринарна лабораторна медицина. Інтерпретація и діагностика / Д. Мейер, Д. Харви; пер. с англ. Л. А. Певницького; под ред. Ю. М. Кеда. Москва : Софіон, 2007. 458 [3] с., 169 ил.

46. Ярош І. О., Захарін В. В. Поширення затримання посліду серед корів ДПДГ «Нова Перемога». Наукові читання 2020. «Сучасні підходи забезпечення здоров'я тварин та якості кормів і харчових продуктів» : матеріали шостої науково-практичної конференції, листопад-січень 2019–2020 рр. Житомир, 2020. С. 111 – 113.

47. Дослідження крові тварин та клінічна інтерпретація отриманих результатів / Левченко В. І. та ін. Біла Церква, 2002. 54. [2] с.

48. Ярош І. О. Біохімічні показники крові корів із затриманням посліду «Наукові здобутки студентської молоді у ветеринарії» : матеріали XXI-ї науково-практичної конференції магістрів та бакалаврів. Житомир, 2020, № 1. С. 51 – 53.

49. Ярош І. О. Рівень кальцію і фосфору у крові корів із затриманням посліду. Виробництво і споживання органічного молока – запорука здоров'я

людей. «Наукові здобутки студентської молоді у ветеринарії» : матеріали XXI-ї науково-практичної конференції магістрів та бакалаврів. Житомир, 2020, № 1. С. 53–55.

50. Завірюха В .І., Куртяк Б. М. Патологія органів розмноження та стимуляції продуктивності корів. Львів: ТеРус, 1999. 148 с.

51. Зверева Г. В., Хомин С. П. Гинекологические болезни коров. Київ : Урожай, 1976. 152 с.

52. Wawron W., Krzyzanowski J., Slawomirski J., Gluszek J., Zarzeczny J.: Analiza przypadkow zatrzymania blon plodowych u krow leczonych w Klinice Polozniczej Wydzialu Weterynaryjnego AR w Lublinie w latach 1965-1981. Medycyna Wet. 1983. 39. 136–137.

53. Galon N., Nave D. How much does it cost to be healthy? Medical economical aspects in the treatment of dairy cows. XXII World Buiatrics Congress Hannover 18-23 August 2002, abstract, s. 70–685.

54. Gross T. S., Williams W. E, Moreland T. W.,: Prevention of retained fetal syndrome (retained placenta) during induced calving in dairy cattle. Theriogenology 1986. 26, 365–370.